

15/11/2020

נושאונט מס' 56

דבר העורך

שלום לכם,

תערוכת הבולים הלאומית הוירטואלית "נטבול 2021" תתקיים בחודש מרץ הקרוב. התערוכה נועדה לקדם מציגים חדשים ולהחזיר לזירה מציגים ותיקים, וכמובן לסייע לכולם להתקדם. לשמחתנו רבים כבר נענו לאתגר, אך נותר עדיין מקום למציגים נוספים. אם אתם שוקלים השתתפות אתם מוזמנים לפנות אלינו ולקבל פרטים נוספים.

נטבול 2021

NetBul 2021

תערוכת בולים לאומית וירטואלית
VIRTUAL NATIONAL STAMP EXHIBITION

גיליון זה של "נושאונט" חותם את הפרסומים שלנו לשנת 2020. לא פחות מ-19 חברים פרסמו השנה מאמרים או ידיעות ב"נושאון" או ב"נושאונט" ובזכותם יכולנו, כך אנו מאמינים, לפרסם כתבי עת המשופעים בידע בולאי ובידע תמטי גם יחד. אנו תקווה שגם בשנה הבאה נעמוד במשימה זו.

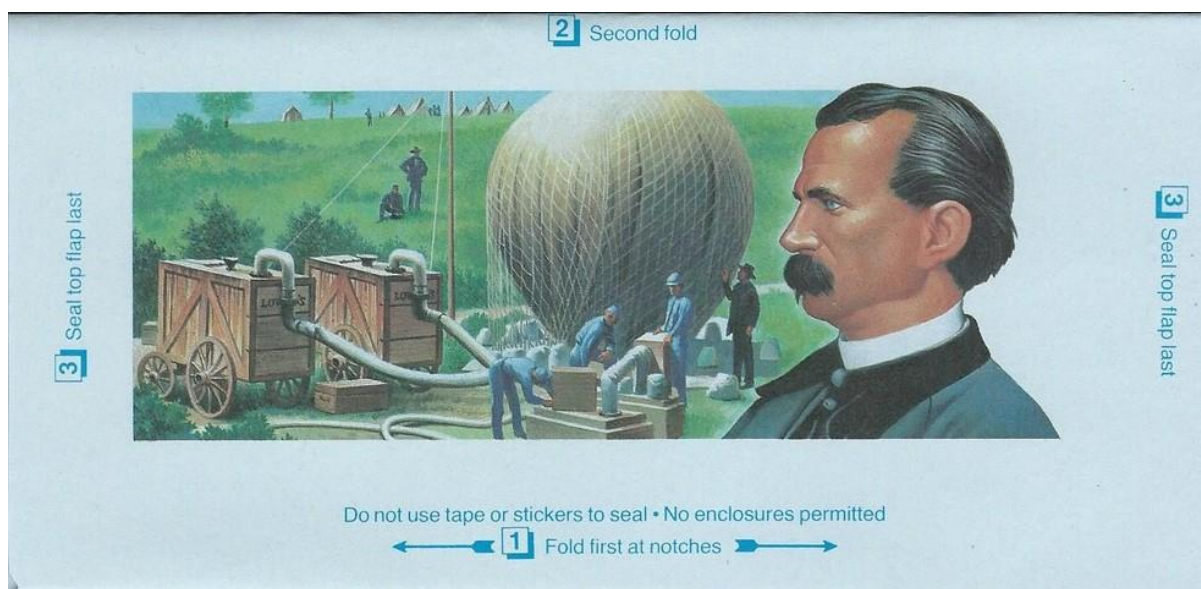
כל טוב,
יורם ולורנס

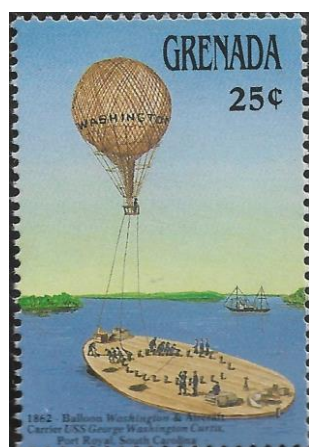
ריגול אווירי במלחמת האזרחים בארצות הברית יצחק ברק

בהמשך למאמרו המצוין של **שמוליק כהן** על מלחמת האזרחים בארצות הברית (אשר התפרסם ב"נושאון" 135) ברצוני להפנות את הזרקור לצד האווירי של מלחמה זו. הקורא המודאג פן יצאתי מדעתי יכול להירגע: אני יודע היטב שמלחמה זו התנהלה בין השנים 1861 ל-1865, ושהמטוס עוד לא הומצא באותם ימים. אף על פי כן, עובדה היא כי המלחמה כללה גם גזרה אווירית.

תדיאוס לאו (1832-1913) נחשב לאבי האוויריה הצבאית בארה"ב. הוא היה מדען וממציא, אשר נחשף לפעילות האווירית של טייסי הבלונים של אותם ימים באירופה. לאו נשבה בקסמו של רעיון כיבוש השמים והחל לייצר כדורים פורחים בכוחות עצמו. עם פרוץ מלחמת האזרחים בשנת 1861 הוא הציע את שירותיו לצבא ארצות הברית, שהיה למעשה צבא הצפון. הרעיון של לאו היה להשתמש בכדור פורח לצרכי ריגול מהאוויר.

תדיאוס לאו. ציידה האחורי של איגרת אוויר אמריקאית.

ה"ושינגטון"

ב-11 ביולי 1861 פגש לאו את הנשיא **אברהם לינקולן** והציע להדגים בפניו כיצד ניתן להעביר מידע מהאוויר. הוא המריא בכדור פורח לגובה של 150 מטר מעל הבית הלבן בווינגטון ושלח הודעה קצרה באמצעות קו טלגרפי אל הנשיא. בעקבות כך הוא מונה ל"אווירונאוט הראשי" של צבא האיחוד. הנשיא הורה להקים יחידת בלונים בפיקודו של לאו. הכוח האווירי לא גויס לצבא אלא נשאר "קבלן" אזרחי של הצבא, כדי שאם יפלו אנשיו בידי צבא הדרום הם לא יחשבו כחיילים שבויים.

לאו רכש אסדת פחם ישנה, קרא לה "ווינגטון" והשיט אותה על מימי הנהר פוטומק, בגבול שבין וירג'יניה למרילנד. מאחר

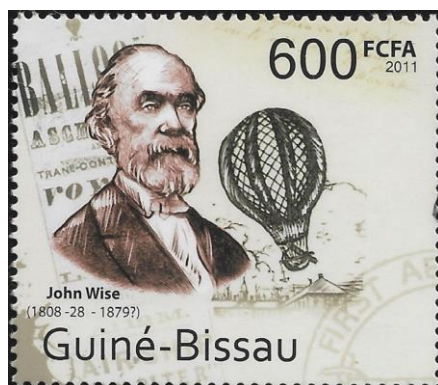
איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

ווירג'יניה הייתה אחת המדינות שפרשו מהאיחוד היה הנהר גם הגבול שבין הצפון לדרום. על גבי ה"ושינגטון" העמיס לאו שני כדורים פורחים ויחידה לייצור מימן כדי להפעיל את הבלונים. בכך הייתה אסדת הפחם הראשונה ל"נושאת הבלונים" הראשונה בהיסטוריה, ואם תרצו – נושאת המטוסים הראשונה.

ה"אינטרפיד" של לאו. שגיאת נקבוב

הפעולה הצבאית המפורסמת ביותר בה לקח לאו חלק הייתה בקרב באזור "שבעת האורנים" (Seven Pines) בוירג'יניה ב-31 במאי 1862. בתצפית שערך מהבלון "אינטרפיד" שהיה רתום לאסדה, זיהה לאו תנועה ערה של כוחות הקונפדרציה לכיוון הנהר. הוא התריע על כך בפני מפקדי צבא הצפון ובכך ביטל את יתרון ההפתעה שכוחות הדרום ביקשו להשיג. צבא האיחוד ריכז את כוחותיו לקרב הגנה, וצבא הקונפדרציה נהדף. עקב חילוקי דעות עם ראשי הצבא, התפטר לאו מתפקידו במאי 1863, ובכך חדל למעשה ה"כוח האוויר" מלהתקיים.

ג'ון וייז

הזכרתי לעיל ש"חיל האוויר" של צבא האיחוד נולד בזכות יוזמתו של לאו, אולם ראוי לציין כי במדינות הצפון היו חלוצי תעופה נוספים אשר ניסו לשלב את התחום החדשני בו התמחו בפעילות המלחמתית. אחד הבולטים שבהם היה **ג'ון וייז** (1808 – 1879). וייז התחיל להתעניין בכדורים פורחים בהיותו נער, כאשר קרא על הבלוניסט הצרפתי המפורסם **בלנשרד**, אשר ערך מסע הופעות באותה תקופה בארצות הברית. כשהיה בן 27 בנה את הבלון הראשון שלו, וטס עימו במאי 1835.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

בשנת 1857 יצר וייז בלון ענק בשם "אטלנטיק", עימו התכוון לחצות את האוקיינוס האטלנטי לכיוון אירופה. המראת מבחן שעשה ב-1857 הסתיימה בהתרסקות וחלום חציית האוקיינוס בדרך האוויר נגוז לזמן מה (עד טיסתם של **בראון ואלקוק** בשנת 1919). עם פרוץ מלחמת האזרחים הגיש וייז את מועמדו לפיקוד על "חיל הבלונים". הוא עמד לערוך "הצגת תכלית" בפני הפיקוד, אך בעת העברת הבלון המנופח למקום ההמראה הוא ניזוק. ההצגה בוטלה, וכמסופר לעיל – לאו הוא שזכה בתפקיד.

וייז המשיך בפעילות אווירית אזרחית, וערך תצוגות המראות בלונים ברחבי ארה"ב. בשנת 1879, בהיותו בן 71, הוא

ערך טיסה מעל אגם משיגן. רוח סוערת הטיחה את הבלון לאגם. הבלון, עם וייז ונוסע נוסף שהיה עמו בסל, נעלמו במצולות ולא נמצאו עד היום.

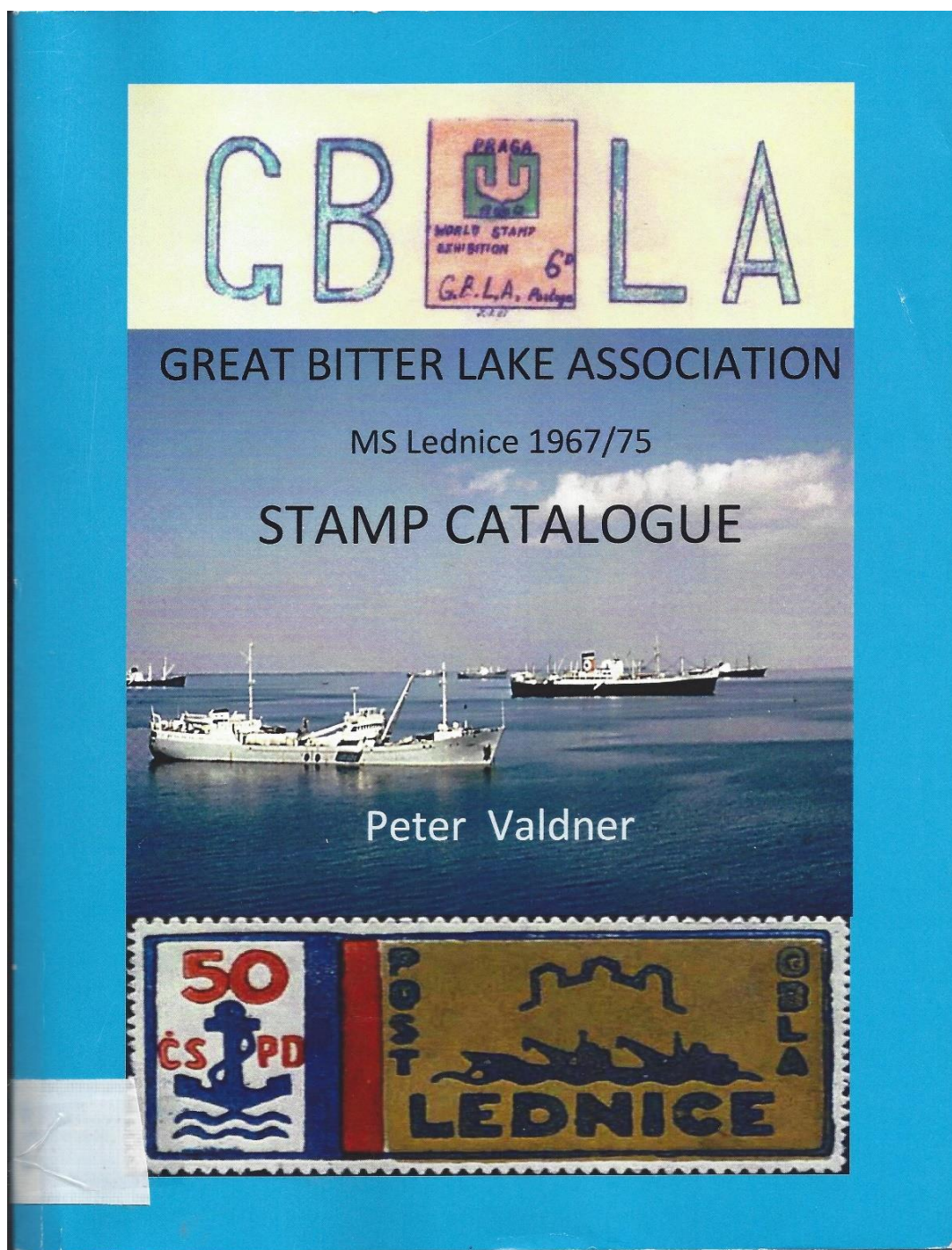
ה"אטלנטיק" של וייז. צמד בולים לא מנוקבב.

יצחק ברק, יושב ראש איל"ת, אוסף ומציג את תולדות התעופה מראשיתה ועד לשנת 1914. התצוגה שלו זכתה כמה פעמים במדליה מוזהבת גדולה בתערוכות בינלאומיות. כתובתו למשלוח תגובות: ifib@inter.net.il

על מדף הספרייה יורם לוביאניקר

הספרייה של התאחדות בולאי ישראל היא אמצעי עזר לאספן הבולים, בכלל, ולאספן התמטי בפרט שאינו מנוצל די צרכו. רק מעטים מבין חברינו מגיעים לספרייה על מנת לעיין בספרים (אפשרות שממילא אינה קיימת בעת ששורות אלה נכתבות בשל מגבלות הקורונה) או לוקחים ממנה ספרים בהשאלה. במאמר זה אציג שני ספרים מהספרייה, אשר אספנים תמטיים צריכים למצוא בהם עניין ולשפר בעזרתם את אוספיהם.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

הספר הראשון הוא קטלוג לבולים שהונפקו על ידי "התאחדות האגם המר הגדול". את הקטלוג חיבר **פטר ולדנר** מסלובקיה, והוא יצא לאור בסוף שנת 2019. לכאורה, הכול ברור מאליו, שהרי כולנו כבר עיינו פעמים רבות בקטלוג בולים, אך רק שאלה אחת טורדת את המנוחה: מהי התאחדות האגם המר הגדול, ומה פתאום היא הנפיקה בולים?

כזכור, ב-5 ביוני 1967 פרצה מלחמת ששת הימים, וכוחות צה"ל פרצו אל חצי האי סיני. באותה עת שהו בתעלת סואץ 14 אוניות מסחריות, והן קיבלו הוראה להגיע לאגם המר הגדול "עד יעבור זעם". לרוע מזלם של אנשי הצוות בספינות אלה, עם תום המלחמה נותרה התעלה סגורה לתנועה, וכך האוניות נותרו לכודות באגם המר הגדול במשך כמעט שמונה שנים, עד מאי 1975. רבי החובלים של 14 האוניות ייסדו את התאחדות האגם המר הגדול, כדי לארגן את התמיכה באוניות הלכודות. אוניות אלו גם זכו לכינוי "הצי הצהוב", על שם חולות המדבר, אשר כיסו אותן בהדרגה במשך שנים של עגינה. פרטים על קצה המזלג ניתן למצוא באתר ויקיפדיה (בערך "הצי הצהוב"), או בפירוט נרחב בספרו של פטר ולדנר.

מכתב שנשלח מהאונייה השוודית "קילארה" בשנת 1969 עם בולי האונייה וחותמת שלה.

ומה הקשר לבולים? כחלק מפעילות התאחדות האגם המר הגדול הנפיקה ההתאחדות בולים ואף חותמות דואר, כדי לקיים קשר מכתבים עם שאר העולם. כמובן שמדובר בבולים פרטיים, אשר הרשות שהנפיקה אותם לא הייתה חברה באיגוד הדואר העולמי, אך על פי ספרו של ולדנר כמה מדינות (מצרים, יוון, אוסטרליה ושווייץ) הכירו בהם באופן רשמי. הבולים עצמם וכן מכתבים המבויילים בהם הם פרטי אספנות מבוקשים כיום.

את מי זה מעניין? ראשית, הסיפור הוא בעל חשיבות פיקנטית לאספני הסכסוך הישראלי ערבי או לאספנים של תחבורה ימית. שנית, רבים מן הבולים הם בעלי ערך תמטי לאספנים, ואני מציג להלן כמה דוגמאות. כמובן שהנושא הימי מיוצג בבולים בתדירות גבוהה, אך ניתן למצוא בולים רבים המציגים את המזרח התיכון (מפות ואיורים פרעוניים, למשל), או נושאים כלליים, כגון בעלי חיים שונים ופרחים. נדמה לי, שכל אספן תמטי

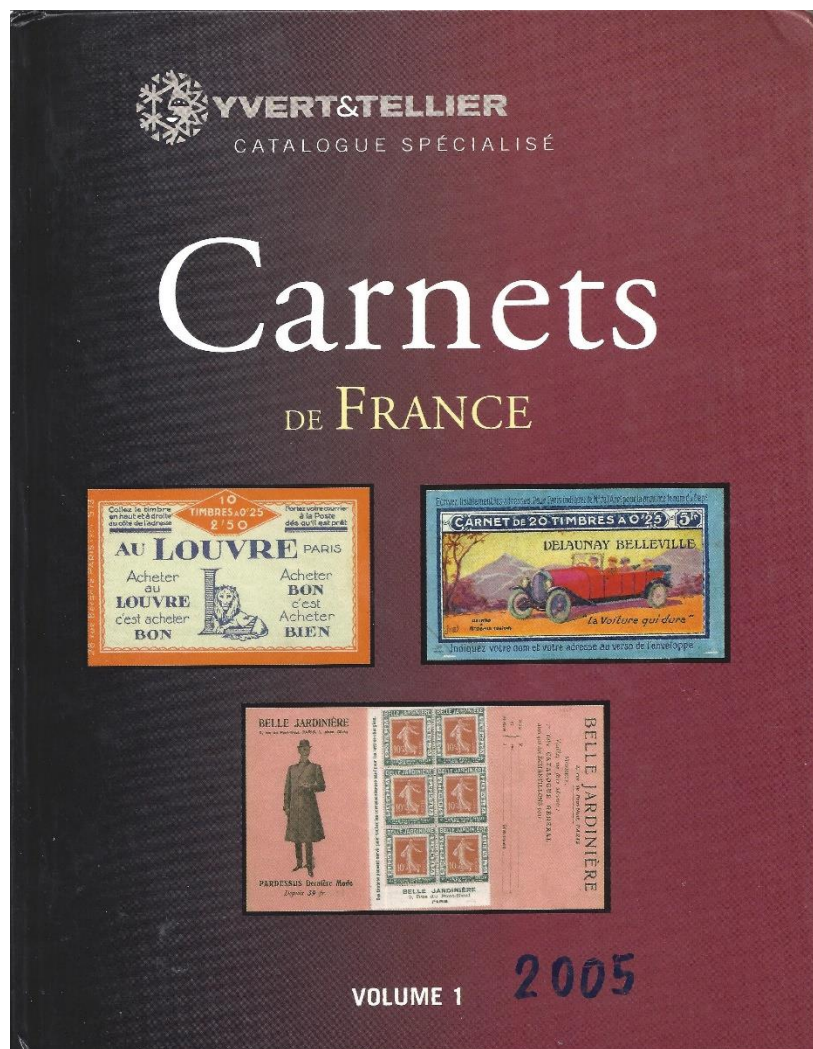

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

ירצה לבדוק האם יש בבולים גם כאלה המשתלבים באוסף שלו. לא בטוח שבול כזה ראוי לתצוגה במסגרת תערוכה תחרותית, אבל בוודאי שניתן להכליל אותו באוסף שלנו, ולו בשל ה"סיפור" המיוחד שמאחוריו.

כמה דוגמאות מבין בולי התאחדות האגם המר הגדול המראים מלחמת שורים, ורד, חתול וכדומה.

הספר השני בו אעסוק הפעם אף הוא קטלוג, אך בניגוד לזה הקודם הוא אינו חדש. זהו קטלוג מתמחה של צרפת מתוצרת איבר המוקדש לקונטרסים הצרפתיים. הקטלוג הוא משנת 2005, ולבושתי לא הייתי מודע לקיומו בכלל ולקיומו בספרייה של ההתאחדות בפרט (ותודה לטיבי יניב שהסב את תשומת ליבי לספר רב חשיבות זה).

בצרפת יש מסורת של הנפקת קונטרסים עבור בולים מן המניין מאז ראשית המאה ה-20. הקטלוג עוסק, כמובן, בבולים עצמם בהיבטים קלאסיים של נקבוב ותשניות שונות, אשר מעניינים אותנו, האספנים התמטיים, פחות. אבל בצד זה מביא הקטלוג גם

סריקות מלאות באיכות מצוינת של כריכות הקונטרסים (מבחוץ ומבפנים), ושם יש שפע מדהים של פרסומות אשר בזכותן הקונטרסים הללו יכולים (וצריכים) להיות חלק מאוספים תמטיים. תמונה אומרת יותר מאלף מילים, אז רשות הדיבור לקונטרסים:

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

Portez votre courrier à la Poste dès qu'il est prêt

vous ne vous en rendez plus d'autre

GOUTEZ LE

APÉRITIF EXQUIS AU VIN BLANC

VOUVRAY

QUINQUINA

BOURBIN TOURS

CARNET DE 20 TIMBRES A 0.25 5fr

COLLEZ LE TIMBRE EN HAUT ET A DROITE DU CÔTÉ DE L'ADRESSE

Écrivez lisiblement les adresses Pour Paris indiquez le N° de l'Arrt pour la province le nom du Dép

CARNET DE 20 TIMBRES A 0.25 5fr

La 8.10 cv **La 10.12 cv**

D.F.P.

Automobiles DOROT, FLANDRIN, PARANT

165, 167, 169, 87 ST DENIS - COURBEVOIE (3ème)

Envoi franco d'un catalogue illustré sur demande

Nom: _____ Adr: _____

Indiquez votre nom et votre adresse au verso de l'enveloppe

כריכה פנימית של קונטרס ובה שניים מהנושאים הנפוצים ביותר בקונטרסים הצרפתיים: משקאות אלכוהוליים (בכל זאת מדובר בצרפת...) ומכוניות.

Indiquez votre nom et votre adresse au verso de l'enveloppe

ASSUREZ-VOUS

contre l'incendie et les Accidents

à L'AIGLE

44, Rue de Châteaudun, Paris

(Assurés dans toute la France)

Bon de capitalisation participant aux Tirages mensuels.

DOTATION D'ENFANTS

RENTES VIAGÈRES

Des Rentes Vie et Capitalisation sont des entreprises prises ensemble au contrôle de l'État.

Le groupe "AIGLE" a payé à ce jour plus de 300 millions

CARNET DE 20 TIMBRES A 0.25 5fr

Indiquez lisiblement les adresses Pour Paris indiquez le N° de l'Arrt pour la province le nom du Dép

COLLEZ LE TIMBRE EN HAUT ET A DROITE DU CÔTÉ DE L'ADRESSE

CARNET DE 20 TIMBRES A 0.25 5fr

Montez la Bicyclette

AUTOMOTO

Victorieuse du TOUR DE FRANCE 1923

Demandez le catalogue (Service V.D.)

à AUTOMOTO-152, Avenue Malakoff - PARIS

Portez votre courrier à la Poste dès qu'il est prêt

כריכה חיצונית של קונטרס צרפתי (סדרה C-51 על פי סימוני הקטלוג). לא רק מכוניות, גם אספני אופניים ימצאו בקונטרסים הצרפתיים הרבה "פרנסה".

Tarifs France et Colonies: Lettres et paquets clos, 0.95 jusqu'à 20 gr., 0.40 de 20 à 50 gr., 0.50 de 50 à 100 gr. Ensuite 0.15 par 100 gr. Max. 1.500 gr. Cartes postales 0.30.

Les Plus Jolies Photographies

en relief, noir et couleur, sont obtenues avec

MONOBLOC

LE PLUS PARFAIT DES APPAREILS STÉRÉOSCOPIQUES

NOTICE FRANCO

31, Boul' St-Germain PARIS (5e)

Nouveau: APPAREIL CINÉMA PRISE DE VUES

Tarifs Étrangers: Lettres 0.50 jusqu'à 20 gr. Enveloppe 0.25 par 20 gr. Max. 2 kilos. Cartes postales 0.30.

ON RECHERCHE les Propriétaires

de 26 MILLIONS de francs NON RÉCLAMES

en Gros lots de UN MILLION de francs, 500.000, 250.000, 200.000, 100.000, 50.000, etc., etc., certains depuis plus de vingt ans dans les Ventes à lot: Crédit National, Bons de Trésor, Ville de Paris, Foncières, Communales, Expositions, Congo, etc.

Knapp: Le numéro 452.116 des Obligations Ville de Paris 1919 sort avec un lot de UN MILLION de francs.

Renclairez 1921.

404.336

500.000 francs.

PLUS DE 400.000 OBLIGATIONS AMORTISSES ET NON RÉCLAMES

Tout porteur de titres à lots doit demander à ce jour, avant que la liste des tirages soit publiée la liste officielle de tous les lots non réclamés à ce jour, avant que la liste des tirages soit publiée

Abonnement annuel: 1 fr. 10 fr. 100 fr.

à la Revue des Tirages, Bureaux 1, 31, Rue de la République, Paris (2e)

Remboursement à la vérification des titres des

En adressant le bon ci-contre, indiquez

clairement votre nom et adresse.

Remarque: Remboursements gratuits sur toutes valeurs.

הצד הפנימי של הכריכה של אותו קונטרס. מישור אוסף "צילום" או "מצלמות"?

Écrivez lisiblement les adresses Pour Paris indiquez le N° de l'Arrt pour la province le nom du Dép

LE BON GÉNIE

PARIS. 6-8, RUE DE LA DOUANE. 6-8, PARIS

VEND DE TOUT A TOUS

avec

Facilité de Paiement

GRANDS MAGASINS DE NOUVEAUTÉS

Indiquez votre nom et votre adresse au verso de l'enveloppe

COLLEZ LE TIMBRE EN HAUT ET A DROITE DU CÔTÉ DE L'ADRESSE

CARNET DE 20 TIMBRES A 0.25 5fr

BRUYÈRE

PIPES MATHISS

ÉCUME

Portez votre courrier à la Poste dès qu'il est prêt

מישור אוהב לעשן מקטרת?

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

כמובן שהדוגמאות הללו הן רק טיפה בים, אבל אני מקווה שדי בהן כדי לגרות את הקורא לעיין בקטלוג ולמצוא פריטים טובים לאוסף שלו. הקטלוג יצא לאור בשני חלקים עבי כרס, כך שיש כאן עבודה של ממש.

הזכרתי כבר שבזמן ששורות אלו נכתבות אין אפשרות לספרייה הבולאית לקבל קהל בשל מגבלות הקורונה. כולנו תקווה שבקרוב ניתן יהיה להסיר את המגבלות בלא חשש, אך עד אז ניתן לשאול ספרים באמצעות משלוח בדואר. לדעתי, הדרך הטובה ביותר היא לטלפן לספרייה (בימים א', ג' ו-ה' בשעות 9:00 – 15:00) ולברר פרטים.

יורם לוביאניקר, עורך "נושאון" ו"נושאונט", אוסף פריטים בולאיים בנושא השחמט. התצוגה שלו, "שחמט – משחק המלחמה", זכתה במדליית זהב בתערוכות בינלאומיות. כתובתו למשלוח תגובות: lubianiker@gmail.com